

21 maart - Cuba neemt nieuwe maatregelen maar verandert niet van strategie: geen moorddadige “groepsimmunitet”, geen paniekerige algemene sluitingen, maar strikte controle en maximale zorg voor iedereen, besmet of niet besmet, in Cuba en in de wereld -

Vrijdagavond 20 maart kondigde de Cubaanse regering op de nationale televisie nieuwe maatregelen aan in de strijd tegen het coronavirus COVID-19.

De Cubaanse president Miguel Díaz-Canel wees er bij die gelegenheid op dat de manier waarop alle huidige gevallen van besmetting ontdekt zijn bewijst dat het Cubaanse plan van aanpak voor COVID-19, in voege sinds januari, goed werkt.

We vatten eerst deze strategie samen, met de huidige balans, en geven dan een overzicht van de nieuwe maatregelen.

DE STRATEGIE - EEN STAND VAN ZAKEN

Het plan voor preventie en behandeling van COVID-19 bevat de voorzorgsmaatregelen die al toegepast werden zodra midden januari de epidemie in China bekend raakte.

Bedoeling was en is om alle besmettingsketens onmiddellijk door te knippen, de uitbraak beperkt te houden tot binnenkomende reizigers en hun eerste contacten, de positieve gevallen in een vroeg stadium te behandelen en

massaal mensenlevens te redden¹.

Pas 10 dagen geleden, op 11 maart, zijn in Cuba de eerste drie besmettingen met het coronavirus COVID-19 vastgesteld.

Negen dagen later, op 20 maart 's avonds, stond de teller op 21 bevestigde gevallen: 10 toeristen waaronder een Belgische van 25 jaar en 11 Cubanen. (Op 21 maart zijn er nog 4 gevallen bijgekomen, nationaliteit en reisgeschiedenis nog niet vrijgegeven. Dit brengt het totaal aantal besmettingen op 25.)

Eén Italiaans toerist is overleden, een zieke Amerikaanse toerist gerepatriëerd en drie zieken zijn er erg aan toe.

Sinds 25 januari worden twee categorieën mogelijk besmette mensen snel geïdentificeerd, onmiddellijk medisch opgevolgd, en zo nodig behandeld:

- Mensen met lichte symptomen die mogelijk op besmetting kunnen wijzen. Ze worden onmiddellijk gehospitaliseerd en maximaal verzorgd, ook al is nog geen besmetting vastgesteld. Ze worden op COVID-19 getest indien de behandelende artsen dat nodig achten. Uit deze groeiende groep van nu ruim 700 mensen, in meerderheid Cubanen, zijn de 21 positieve gevallen afkomstig.
- Mensen zonder symptomen maar die contact gehad hebben met recent in het land aangekomen personen met lichte symptomen. Ze worden lokaal in hun gemeente voor minstens 14 dagen onder medische bewaking met verplaatsingsbeperking geplaatst. Op 20 maart ging het om iets meer dan 28.000 mensen.

De meerderheid van de mensen uit de eerste groep (gehospitaliseerd met lichte symptomen) bevonden zich aanvankelijk ook in de groep zonder symptomen maar die wel contact gehad heeft met verdachte personen. Het zijn zelf geen recente reizigers naar het buitenland.

Om geen enkel risico te nemen worden ze toch onder het COVID-19-plan gehospitaliseerd, hoewel de 11 tot nu toe positief geteste Cubanen (*cijfers 20 maart*) niet toevallig allemaal pas uit het buitenland teruggekeerde reizigers of hun huisgenoten zijn.

Cuba heeft een beperkte testcapaciteit op COVID-19, net als België (dat wel letterlijk 10 keer rijker is voor eenzelfde bevolkingscijfer). Er wordt spaarzaam mee omgesprongen: in totaal zijn sinds eind januari ongeveer 360 testen uitgevoerd, 100 daarvan de laatste week.

Dank zij een fijnmazig netwerk van gezondheidswerkers die zelf proactief de bevolking screenen, ook in “normale” tijden, kan Cuba erop rekenen dat de nog niet ontdekte gevallen van coronabesmetting zich uitsluitend bevinden in deze groepen van preventief gehospitaliseerden en “contactpersonen” die bewegingsbeperkingen hebben en onder toezicht staan (samen bijna 29.000 mensen tot nu toe).

Zolang er geen “lokale” besmettingsketens zijn (niet meer verbonden met binnenkomende reizigers) achten de Cubaanse gezondheidsexperts het niet nodig om algemene sluitingen van scholen, markten en werkplaatsen door te voeren.

Grote evenementen en samenkomsten waren wel al geschrapt in het hele

land.

Deze aanpak van volledige controle, zonder algemene quarantaine en sluitingen, heeft Cuba kunnen volgen omdat het vanaf januari tijdig de nodige voorzorgsmaatregelen genomen had. Hierover meer in de kroniek van 17 maart hieronder.

Ondanks een aantal nieuwe maatregelen en beperkingen blijft dezelfde strategie nog steeds van toepassing: indijking van het virus en beletten van een epidemie.

NIEUWE MAATREGELEN

Vanaf nu moeten alle binnenkomende reizigers en hun huisgenoten 14 dagen thuis blijven onder medisch toezicht. Ze worden dus aan de 29.000 mensen toegevoegd die onder dagelijks medisch toezicht staan.

Zowel de minister van volksgezondheid als de president wezen er in het televisieprogramma vrijdagavond op dat niet zozeer infectie met COVID-19 maar andere virusinfecties van de luchtwegen, zoals influenza A, op dit ogenblik epidemische vormen dreigen aan te nemen en belangrijke oorzaken zijn van zware gezondheidsproblemen bij Cubanen. De mensen die nu met lichte symptomen gehospitaliseerd zijn, worden ook voor die ziekten getest en behandeld.

Ongeveer 1200 mensen zijn sinds 25 januari voor die andere virussen getest, met meer dan 500 vastgestelde gevaarlijke infecties andere dan COVID-19. Er is in Cuba geen sprake van het uitstellen van zogenaamd “niet dringende” medische behandelingen en onderzoeken behalve COVID-19. Men gebruikt integendeel de uitgebreide maatregelen die de afgelopen maanden tegen het

coronavirus genomen zijn (opbouw bijkomende capaciteit, intensieve opvolging risicogroepen) om ook andere gezondheidsproblemen beter aan te pakken.

De inreis van toeristen, sterk dalend de laatste weken, is nu volledig stilgevallen, en vanaf dinsdag 24 maart verboden.

De 60.000 toeristen die op 20 maart nog in het land zijn, moeten in hun hotel of gastenverblijf blijven en worden volop gerepatriëerd. Dit zal mogelijk dinsdag 24 maart al afgerond zijn, maar misschien iets later, afhankelijk van de luchtvaartmaatschappijen en touroperatoren die hen moeten komen afhalen.

Alle werkers in de hotels worden twee keer per dag op hun werkplaats gecontroleerd door artsen.

De regering gaat de werkloze arbeiders uit de toeristische sector aanmoedigen om in de tuinbouw en de voedingsindustrie te gaan werken. Campings, traditioneel een belangrijke bestemming voor het binnenlands toerisme in Cuba, worden gesloten. Discotheken, theaterzalen en bioscopen eveneens. Restaurants en cantines worden niet gesloten, maar moeten hun capaciteit met de helft verminderen en een afstand van minstens 2 meter tussen de tafels aanhouden. De cantines op de werkplaatsen moeten die maatregelen ook volgen en hun diensturen uitbreiden zodat de werkers meer gespreid kunnen komen eten. Winkels en verkooppunten worden niet gesloten, maar om grote volkstoelopen, die er op dit ogenblik zeker nog zijn, in te perken gaat men onmiddellijk werk maken van meer verspreide en kleinere verkooppunten en markten.

Alle publiek toegankelijke gebouwen moeten natriumhypochloriet (“javel”) ter beschikking van de bezoekers stellen om hun handen te wassen. Deze maatregel gold ook al 8 jaar geleden tijdens een kleine cholera-uitbraak na de verwoestende doortocht van orkaan Sandy.

INTERNATIONALE SOLIDARITEIT

Nog op vrijdag 20 maart vertrokken twee Cubaanse medische brigades naar Suriname en naar Grenada om er te helpen bij de bestrijding van het coronavirus.

Meer over deze internationale solidariteit in de kroniek van 19 maart.

19 maart – “Wie zegt vaderland zegt mensheid” –

In de beste internationalistische traditie van zestig jaar socialistische revolutie zijn de afgelopen week, tegelijk met de voorbereidingen en eerste behandelingen in het binnenland, de eerste Cubaanse vrijwillige medische brigades, gespecialiseerd in epidemieën en pas bijgeschoold inzake COVID-19, met vertrouwen naar Venezuela, Nicaragua en verschillende Caribische eilanden vertrokken om er te helpen bij de strijd tegen het coronavirus.

Vandaag 19 maart wordt het vertrek aangekondigd van 53 Cubaanse dokters en verplegers naar Bérgamo, Noord-Italië, waar ze samen met 10 Chinese dokters vanaf 21 maart zullen ingezet worden in het nieuwe veldhospitaal dat tot nu toe niet kon geopend worden wegens een gebrek aan medisch personeel.

Gisteren 18 maart meerde in de haven van Mariel, Cuba, een Brits

cruiseschip aan met een duizendtal mensen aan boord, waarvan 5 bevestigde COVID-19 besmettingen en 40 personen in quarantaine. In de Verenigde Staten en verscheidene Caribische landen was deze “coronaboot” al dagenlang de toegang geweigerd. Op één namiddag zijn de duizend passagiers en bemanningsleden op een veilige manier door Cubaans personeel ontscheept en met bussen en ambulances naar de luchthaven van Havana vervoerd, waar ze dezelfde avond met vier vliegtuigen huiswaarts naar het Verenigd Koninkrijk gekeerd zijn.

De Cubaanse president Miguel Díaz-Canel verwoordde het vandaag als volgt op een werkvergadering met de provinciale overheden : “[De Cubaanse overheid] heeft de verantwoordelijkheid om het leven en de gezondheid van onze bevolking veilig te stellen en tegelijk om solidair en meewerkend te zijn met wie steun nodig heeft in de wereld [...] want we hebben altijd verdedigd dat wie ‘Vaderland’ zegt ‘menschheid’ moet zeggen.”

Coronabestrijding in Cuba: solidaire maatschappijstructuur en tijdige preventie zijn de sleutels | 8

Coronabestrijding in Cuba: solidaire maatschappijstructuur en tijdige preventie zijn de sleutels | 9

Mariel, 18 maart: Cubaanse gezondheids- en logistieke werkers klaar om passagiers en bemanning van dolende Britse “coronaboot” op te vangen

17 maart – Cuba pakt het anders aan: een terugblik op 2 maanden coronabestrijding-

Cuba heeft heel wat ervaring met dodelijke epidemieën, zowel in het land zelf als bij de bestrijding van ziektes zoals ebola in het buitenland.

Midden januari, onmiddellijk na het bekend worden van de uitbraak in China, die in veel landen werd geminimaliseerd als een “soort griep” en een “Chinees probleem”, begonnen alle Cubaanse administraties, onder leiding van het ministerie van volksgezondheid, met het toepassen van massale voorzorgsmaatregelen.

Tegelijk werd een volledig plan van aanpak uitgewerkt zowel voor het voorkomen als voor de controle van een mogelijke uitbraak in Cuba. Dit plan werd door de ministerraad goedgekeurd op 29 januari, nog vóór de uitbraak in Italië, en aangescherpt begin maart,

vóór de eerste positieve gevallen in Cuba.

De voorzorgsmaatregelen, sinds midden januari toegepast, omvatten selectieve grenscontroles in de luchthavens en op andere toegangspunten tot het eiland, gebaseerd op de recente verblijfplaatsen van de binnenkomende reizigers. Alle reizigers op de luchthaven van Havana worden ook automatisch op koorts gescand en bij koorts onmiddellijk ter plaatse onder medisch toezicht geplaatst.

Minder zichtbaar voor toeristen maar minstens zo belangrijk is de opleiding van de hele bevolking om zich te beschermen en om verdachte gevallen te leren herkennen, onder andere door speciale “hoorzittingen” (informatievergaderingen) in alle wijken en bedrijven, en door praktijklessen in hygiëne en bescherming op alle scholen vanaf het kleuteronderwijs.

Cruciaal is ook vorming en bijscholing van alle gezondheidswerkers in het land, van de buurtpraktijken over de polyklinieken en algemene hospitalen tot de gespecialiseerde referentieziekenhuizen.

Vierhonderd leden van de Henry Reeve-brigade, gespecialiseerd in rampengeneeskunde en zware epidemieën, vooral in het buitenland actief, vorig jaar nog in Mozambique na de overstromingen, werden bijgeschoold inzake COVID-19.

Sinds februari hebben de polyklinieken en ziekenhuizen afzonderlijke consultatieruimtes voor patiënten met ademhalingsproblemen ingericht, isolatielokalen en afzonderlijke wachtkamers en buitendeuren, zodat deze de andere patiënten niet kruisen.

Al deze maatregelen zijn niet alleen beslist maar reeds uitgevoerd vóór het opduiken van de eerste positieve gevallen.

Op het ogenblik van de eerste positieve test stonden al zo'n 1150 ziekenhuisbedden met het nodige personeel klaar om coronapatiënten op te vangen, deels in bestaande ziekenhuizen, deels in nieuw opgerichte afzonderingscentra, zonder andere behandelingen en onderzoeken in het gedrang te brengen.

Dat maatregelen

Trinidad, begin maart: "gezondheidshoorzitting" over COVID-19

nemen tegen het coronavirus in Cuba niet zo'n grote "veranderingen in 'onze' levenswijze" impliceren als waarover je vandaag in België hoort oren, blijkt uit volgende getuigenis.

Op een bijeenkomst in New York op 7 maart (dus net vóór de eerste coronabesmetting in Cuba) sprak Ana Silvia Rodríguez, Cubaans ambassadeur bij de Verenigde Naties, over het boek *"Rode Zone: Cuba en de strijd tegen ebola in West-Afrika"*, dat in Engelse vertaling gelanceerd werd²

Tijdens de discussie kreeg ze een vraag uit de zaal over hoe Cuba het coronavirus aanpakt. Ze vertelde wat er gebeurde toen ze enkele weken tevoren met haar man voor een korte periode naar Cuba was teruggekeerd: "We hadden allebei de griep. Na het invullen van het standaard gezondheidsformulier bij aankomst op de luchthaven van Havana werden we ter plaatse zorgvuldig onderzocht door een van de gezondheidswerkers die permanentie doen. Tegen de tijd dat we thuis aankwamen, was onze buurtdokter al op de hoogte [van onze griep] en stond zij ons op te wachten. Daarna kwam zij ons elke dag controleren tot we genezen waren."

In Cuba zijn de buurtpraktijken met huisartsen en verpleegkundigen het hart van de gezondheidszorg. Cuba heeft een dokter voor elke 150 mensen. Ze leven in de wijk of het dorp en kennen de mensen waar ze voor zorgen.

De gewone aanpak van gezondheidszorg op Cuba biedt een solide basis om ook buitengewone situaties aan te kunnen.

Als buur een dokter, verpleegkundige of technicus hebben die de afgelopen jaren vrijwillig rampen of epidemieën gaan bestrijden is elders in de wereld, van ebola in West-Afrika tot de cholera in Haïti is in Cuba ook de gewoonste zaak van de wereld.

Ana Silvia Rodríguez, Cubaans ambassadeur bij de VN, spreekt over de strijd van Cuba tegen ebola vijf jaar geleden, en tegen COVID-19 vandaag

Guinee, 2015: Cubaanse dokters met hun genezen ebolapatiënten

In februari zijn er door de lokale bevolking en de lokale eerstelijnszorg een dertigtal van coronabesmetting verdachte gevallen opgemerkt en in observatie genomen, en vijftien daarvan zijn naar één van de drie ziekenhuizen doorgestuurd die testen voor het coronavirus uitvoeren. Het ging telkens om mensen, Cubanen of buitenlanders, die recent teruggekomen waren uit een land met infecties. In afwachting van het resultaat van de testen worden alle contacten sinds de inreis van de verdachte patiënten opgespoord, in plaatselijke isolatie geplaatst en dagelijks medisch opgevolgd.

De eerste verdachte gevallen die de volgende dag positief zouden blijken, Italiaanse toeristen, werden op 10 maart, enkele dagen na hun aankomst in Cuba, met lichte symptomen opgemerkt door de chauffeur en de begeleidster van hun toeristenbus en de hospita van hun toeristenverblijf. Deze begeleidden hen zelf naar het plaatselijke ziekenhuis in Trinidad, waarna de toeristen dezelfde dag overgebracht werden naar het referentieziekenhuis in Havana en getest. De 149 andere passagiers van het vliegtuig waarmee de besmette toeristen waren aangekomen, en de mensen die sinds hun aankomst in Cuba met hen in contact gekomen waren, zijn allemaal opgespoord en onder medisch toezicht geplaatst, de bovengenoemde “ontdekkers” van de verdachte gevallen vanzelfsprekend inbegrepen.

Eén van de recentste van de 11 positieve gevallen [stand van zaken op 17 maart], een Amerikaans toerist, werd op dezelfde manier opgemerkt door werkers in het toerisme in Trinidad.

In Cuba zijn er op elk moment belangrijke strategische reserves aanwezig van geneesmiddelen, mondmaskers en allerlei noodzakelijke goederen. Dat is een staatszaak waar niet mee kan gesjacherd worden en die spullen kunnen niet ongemerkt “verdwijnen” zoals de Belgische reserve aan mondmaskers die er tot 10 jaar geleden was.

Coronabestrijding in Cuba: solidaire maatschappijstructuur en tijdige preventie zijn de sleutels | 15

In een genationaliseerde economie kan bovendien de productie van bepaalde goederen tijdig opgedreven worden zonder grote wanorde en door beroep te doen op de vrijwillige inzet van de bevolking — op voorwaarde natuurlijk dat de beslissers in dezelfde leefwereld vertoeven als de rest van de bevolking, en er consultatie en wederzijds vertrouwen is tussen de werkers enerzijds en de bedrijfsdirecties, administraties en regering anderzijds. Om beter voorbereid te zijn op een mogelijke grote uitbraak wordt sinds februari in verschillende grote confectieateliers overgeschakeld op productie van katoenen herbruikbare mondmaskers voor de ziekenhuizen en gezondheidscentra. Ook naaisters die thuis werken voor de plaatselijke bevolking worden door de Vrouwenfederatie (FMC) ondersteund om mondmaskers te maken. De productie van chlooroplossingen en natriumhypochloriet (bij ons bekend als “javel”) wordt de laatste weken opgedreven en de distributie tot in de uithoeken van het land georganiseerd. De bevolking krijgt praktijklessen over het gebruik ervan op het werk en in huis.

productie van katoenen mondkmaskers in Cubaans confectieatelier

Luchthavenarbeiders kregen prioritair mondkmaskers

De hele Cubaanse economie, ook de farmaceutische nijverheid, heeft het sinds een jaar bijzonder moeilijk wegens het opdrijven door de Verenigde Staten van zijn economische oorlog tegen Cuba (handelsembargo, dat in de praktijk ook geldt voor geneesmiddelen en medisch materiaal; financiële sancties en sabotage van het internationaal betalingsverkeer van Cuba; poging tot “drooglegging” van Cuba inzake olie-invoer en andere vormen van sabotage van de handel tussen Cuba en derde landen).

In het preventie- en behandelingsplan dat de Cubaanse regering in januari goedkeurde staan 23 geneesmiddelen waarmee de nationale farmaceutische industrie de ziekenhuizen

voldoende moet kunnen bevoorraden ook in geval van grote uitbraak. Sindsdien zijn de fabrieken volop bezig de productie ervan op te drijven, bovenop de altijd bestaande strategische reserves en de normale productie en in de vooraf bestaande slechte economische omstandigheden.

Eén van deze 23 medicamenten die gebruikt worden om besmette patiënten te behandelen is het recombinant menselijk interferon alfa 2B (Cubaanse merknaam Heberón Alfa R), een virusremmer die vanaf de jaren '80 door Cuba als eerste land in industriële hoeveelheden geproduceerd is. Het was het eerste grote succes van de Cubaanse biotechnologische industrie en is vanaf toen gebruikt bij patiënten met knokkelkoorts (dengue), HIV, papillomavirus en hepatitis B en C.

Dit interferon wordt sinds januari dit jaar onder Cubaanse licentie ook in een gezamenlijk Cubaans-Chinees bedrijf in China geproduceerd en toegepast bij de behandeling van coronapatiënten daar.

Er is nu onmiddellijke vraag naar dit interferon vanuit landen in alle werelddelen. Cuba maakt zich sterk aan die vraag te kunnen voldoen zonder de beschikbaarheid voor de Cubaanse gezondheidszorg in gevaar te brengen.

De Cubaanse biotechnologie ontwikkelt voortdurend nieuwe geneesmiddelen. Een zeer recent gehomologeerd product, Biomodulina-T, dat de natuurlijke afweersystemen versterkt en de afbraak tegengaat van T-lymfocyten (afweercellen) door virussen, zal in geval van een algemene coronavirusuitbraak in Cuba preventief toegediend worden aan risicogroepen zoals senioren en verplegend personeel.

Samenvattend kan gezegd worden dat de Cubaanse regering en medische experts denken dat maximale en intensieve behandeling van coronapatiënten zodra hun luchtwegen dreigen aangetast te worden, ook van bejaarden, wel degelijk zinvol is en de sterftcijfers zal doen dalen. Ze hebben er vertrouwen in dat ze dit in Cuba, en in alle landen waar ze te hulp geroepen worden, gaan kunnen waarmaken. Omdat ze de mensen ervoor hebben, namelijk de massa van de gewone Cubanen, producten van een succesvolle en levende socialistische revolutie.

Erik Wils

Bronnen: Cubadebate.cu, Granma.cur, Themilitant.com

RED ZONE
CUBA AND THE BATTLE AGAINST
EBOLA IN WEST AFRICA

Enrique Ubieta Gómez

Rode Zone: Cuba en de strijd tegen ebola is in het Engels en het Spaans te koop bij de Vrienden van Cuba. Het boek telt 263 blz. plus 16 blz. foto's. De prijs is 16 euro plus 4 euro verzendkosten.

Om te bestellen schrijft u 20 euro over op rekening BE60 9730 9561 6570 van "Vrienden van Cuba regio Antwerpen". Vermeld uw adres en de gewenste taal op de overschrijving of stuur een mailtje naar antwerpen@cubamigos.be.

Dit delen:

- [Print](#)
- [Facebook](#)

1. Deze strategie is in België eventjes gevolgd begin februari voor het dozijn gerepatrieerden uit Wuhan en de toeristen in het hotel in Tenerife, maar snel opgegeven op het moment van de terugkeer van de toeristen uit Italië na de krokusvakantie.
2. *Rode Zone: Cuba en de strijd tegen ebola* is in het Engels en het Spaans te koop bij de Vrienden van

Coronabestrijding in Cuba: solidaire maatschappijstructuur en tijdige preventie zijn de sleutels | 20

Cuba. Het boek telt 263 blz. plus 16 blz. foto's. De prijs is 16 euro plus 4 euro verzendkosten. Om te bestellen schrijft u 20 euro over op rekening BE60 9730 9561 6570 van "Vrienden van Cuba regio Antwerpen". Vermeld uw adres en de gewenste taal op de overschrijving of stuur een mailtje naar antwerpen@cubamigos.be.